

Samarqand davlat universitetning Kattaqo‘rg‘on filiali Pedagogika va tillarni o‘qitish fakulteti 2-bosqich O‘zbek tili va adabiyoti yo‘nalishi talabalariga bahorgi semestr uchun «Nutq madaniyati» fanidan yakuniy nazorat savollari
Imtihon shakli: yozma,og‘zaki

№	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1- rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3- rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘lmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to‘liq anglashga yo‘naltiradigan savollardan iborat bo‘ladi (tayanch iborasi bo‘lmaydi).
---	-------	--	---	---	--	---

1	«Nutq madaniyati» faniga kirish.	1. Nutq madaniyati tushunchasi haqida ma`lumot bering va Ojegov.S.I Skvorsov.L.I kabi olimlarning fikrini keltiring (nutq, madaniyat, me`yor)	1. O`zbek nutqidagi kamchiliklar va ularni tuzatish yo`llari haqida o`z munosabatingizni bildiring (mukammallik, muammolar bilan shug`ullanish, til tarbiyasi)	1. Nutqiy savodxonlik o`lchovlari haqida fikrlaringizni bayon qiling.	1. Til madaniyati, nutq madaniyati-so`zlashuv madaniyati tushunchalarini bir-biridan farqlang.	1. Alisher Navoiyning “Meni men istagan o`z suhbatig’a arjumand etmas” g’azalini ifodali qilib yoddan ayting.
2	Notiqlik san’ati - ritorika tarixidan. G’arbda – antik dunyo va O’rta asrlarda notiqlik san’ati.	Ritorika tushunchasi, ritorikaning predmeti, maqsad va vazifalari haqida fikrlaringizni bayon qiling (ritorika, jonli so`z san`ati, ta`sir o`tkazish)	G.Z.Apresyanning “Notiqlik san’ati” kitobidagi notiqlikning 6 (olti) turini ayting va misollar bilan izohlab bering.	Notiqlik san`atining ilk manbalari haqida ma`lumot bering.	Notiqlik san`ati tarixi haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Sofistlar, ularning notiqlik san’ati rivojidagi xizmati haqida ma’lumot bering.
3	Notiqlik san’ati - ritorika tarixidan. G’arbda – antik dunyo va O’rta asrlarda notiqlik san’ati.	Qadimgi yunon-rim va Qadimgi Afina (yunon) notiqligi haqida fikrlaringizni bayon qiling (Protagor, Prodik, Korak, Perikl, Kleon, Demosfen, ritorika, ritor, sofistlik)	. Qadimgi rim notiqligi haqida ma`lumot bering (Mark Katon, Antoniy, Sitseron)	O`rta asrlarda notiqlik haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Aristotelning “Ritorika” asari haqida fikrlaringizni bayon qiling	Usmon Azimning “Grafika” she’rini ifodali qilib yoddan ayting.
4	Sharqda – qadimgi Sharq va O’rta Osiyoda notiqlik san’ati	Misrda notiqlik san’ati haqida fikrlaringizni bayon qiling (Piramida matnlari, “Nasihatlari”)	Qadimgi turklarda notiqlik san’ati haqida fikrlaringizni bayon qiling (Marsel Bakirov, “Bahor va kuz”)	Alisher Navoiyning voizlik haqidagi fikrlarini ayting va misollar keltiring.	Mavlono Voiz Koshifiyning nutq odobi va notiqlik san’ati haqidagi qarashlari haqida ma`lumot bering	Alisher Navoiy ijodida nutq madaniyati va notiqlik san’ati masalalari talqini haqida fikr yuriting.
5	Sharqda – qadimgi Sharq va O’rta Osiyoda notiqlik san’ati	Xitoyda notiqlik san’ati haqida fikrlaringizni bayon qiling (Xoy Shi, Konfutsiy)	Hindistonda notiqlik san’ati haqida fikrlaringizni bayon qiling(Vedalar, Kautilya)	O`rta Osiyoda notiqlik haqida batafsil ma`lumotlar bering	“Qobusnoma”da nutq va notiqlik fazilatlarini haqida qanday ma`lumotlar keltirilgan. Misollar keltiring	Koshifiyning so‘z odobi va notiqlik haqidagi qarashlarini misollar asosida tahlil qiling.

6	Adabiy til me'yorlari va nutq madaniyati	Me'yor tushunchasi haqida ma'lumot bering. (me'yor, me'yoriy ko'rinishlar, imlo)	Adabiy tilning me'yoriyligi haqida fikrlaringizni bayon qiling. (umummajburiylik, uslubiy tarmoqlanganlik, tanlash imkoniyati)	Davlat siyosatining til me'yoriga ta'siri haqida ma'lumot bering. Misollar bilan izohlang	Adabiy me'yor va badiiy adabiyot haqida fikr bildiring. Misollar keltiring	Boburning "Sening ishqingda, ey nomehribon, bexonumon bo'ldim" g'azalini ifodali qilib yoddan ayting.
7	Adabiy til me'yorlari va nutq madaniyati	Adabiy me'yor nima? Uning qanday ko'rinishlarini bilasiz? (imlo, urg'u, talaffuz)	Til me'yori va yozuv haqida fikrlaringizni bayon qiling. (so'zlarning bog'lanish qonuniyatlari, umumiy, xususiy, adabiy til)	Umumiy me'yorlar qamrovi haqida gapirib bering	Uslubiy va xususiy me'yorlar haqida fikrlaringizni bayon qiling.	O'zbek xalq maqollarida nutq odobining aks etishi haqida nima deya olasiz. Fikringizni misollar asosida keltiring.
8	Adabiy til me'yorlari va nutq madaniyati	Fonetik me'yor. Imlo va talaffuz me'yorlari haqida ma'lumot bering (me'yor, talaffuz me'yori, imlo me'yori)	Leksik me'yor haqida ma'lumot bering. Fikrlaringizni misollar yordamida asoslang (me'yor, leksik, imlo)	Morfologik me'yor haqida ma'lumot bering. Fikrlaringizni misollar yordamida asoslang	Sintaktik me'yor haqida ma'lumot bering. Fikrlaringizni misollar yordamida asoslang	Usmon Azimning "To'rtburchak dunyoni devorga osdim" she'rini ifodali qilib yoddan ayting.
9	Adabiy til me'yorlari va nutq madaniyati	O'zbek tilida so'z tartibining me'yorga aloqasini izohlang (me'yor, so'z tartibi)	Uslubiy me'yor haqida ma'lumot bering. Fikrlaringizni misollar yordamida asoslang (me'yor, uslubiy me'yor, nutq uslublari)	Morfologik me'yor (Olmosh va fe'l so'z turkumi doirasida) haqida ma'lumot bering. Fikrlaringizni misollar yordamida asoslang	Morfologik me'yor (Ot va ravish so'z turkumi doirasida) haqida ma'lumot bering. Fikrlaringizni misollar yordamida asoslang	Konfutsiy ta'limotida nutq madaniyati masalasini bayon qiling.
10	Nutqning kommunikativ sifatlari	10. Kommunikatsiya va kommunikativlik tushunchalari haqida ma'lumot bering. (adresant, adresat, kommunikativlik, kommunikatsiya)	10. Nutqiy kommunikatsiya haqida fikrlaringizni bayon qiling. (me'yoriy, kommunikativ, axloqiy)	10. Nutqning milliylik xarakteri haqida fikrlaringizni bayon qiling. Misollar keltiring.	10. Muloqotning kompozitsion bosqichlari haqida ma'lumot bering.	10. Usmon Azimning "Baxt haqida ballada-2" she'rini ifodali qilib yoddan ayting.
11	Adabiy til me'yorlari va nutq	11. Nutq haqidagi ta'limotning mohiyati	11. Nutqning aniqligi haqida ma'lumot bering	11. Nutqning to'g'riligi haqida fikrlaringizni	11. Nutqning mantiqiyliги haqida	Hadislarda nutq odobi qanday

	madaniyati	haqida ma'lumot bering (namunaviy nutq, to'g'rilik, aniqlik)	(nutq, me'yor, aniqlik, leksika)	bayon qiling. V.G.Kostamarovning fikrlarini izohlang	fikrlaringizni bayon qiling.	keltirilgan.
12	Adabiy til me'yorlari va nutq madaniyati	12. Nutqning tozaligi haqida fikrlaringizni bayon qiling. (me'yor, tozalik, varvarizm, sheva)	12. Nutqning ta'sirchanligi haqida ma'lumot bering (to'g'rilik, aniqlik, tozalik)	12. Ortologiya qanday ta'limot, shu haqida fikrlaringizni bayon qiling.	12. O'zbek tilining tozalik darajasini izohlang.	A.Qahhor asarlarida nutq va notiqlik masalalari haqida ma'lumot bering. Misol keltiring.
13	Nutq texnikasi va kinesika	13. Nutq texnikasi tushunchasi haqida ma'lumot bering (nutq, texnika, lingvistika)	13. Nutq texnikasining ko'rinishlari haqida fikrlaringizni bayon qiling. (me'yor, nutq texnikasi turlari, nutq apparati, artikulyatsion tizim)	13. Nutq texnikasining to'rt asosiy bo'limlaridan biri hisoblangan diksiya haqida fikrlaringizni bayon qiling	13. Noverbal vositalar deganda nimani tushunasiz?	13. "Mahbub ul- qulub" asarining "Nasihat ahli va voizlar zikrida" deb nomlangan 24- faslida voizlik haqida qanday fikrlar aytilgan?
14	Nutq texnikasi va kinesika	14. Nutq texnikasining to'rt asosiy bo'limlaridan biri hisoblangan orfoepiya haqida fikrlaringizni bayon qiling (me'yor, talaffuz, urg'u)	14. Nutq texnikasining to'rt asosiy bo'limlaridan biri hisoblangan nafas va ovoz haqida fikrlaringizni bayon qiling (ovoz, nafas, jonli so'z)	14. Kinesika va uning turlari haqida fikrlaringizni bayon qiling.	14. Nutq texnikasi bilan shug'ullanishda nimalarga e'tabor qaratish zarur?	14. "Mahbub ul- qulub" asarining "Yatim va laimlar zikrida" deb nomlangan 32- faslida qanday fikrlar aytilgan
15	Nutq shakllari va turlari	15. Yozma nutqning xususiyatlari haqida fikrlaringizni bayon qiling (nutq, nutqiy faoliyat, yozma nutq)	15. Og'zaki nutqning xususiyatlari haqida fikrlaringizni bayon qiling (nutq, nutqiy faoliyat, og'zaki nutq)	15. H.Jamolxonovning og'zaki nutqning xususiyatlari haqidagi fikrlarini ayting	15. Og'zaki nutq mahorati haqida fikrlaringizni bayon qiling	15. Alisher Navoiyning "Hayrat ul-abror" dostonining uchinchi maqolati haqida fikrlaringizni bayon qiling
16	Nutq shakllari va turlari	16. Og'zaki nutq yozma nutqdan qaysi jihatlari bilan ajralib turadi? (nutq, nutqiy faoliyat, yozma nutq, og'zaki	16. Tabrik nutqi haqida fikrlaringizni bayon qiling (nutq, nutqiy faoliyat, notiqlik)	16. Tanqidiy nutq haqida fikrlaringizni bayon qiling	16. Tashviqiy nutq haqida fikrlaringizni bayon qiling	16. Alisher Navoiyning "Hayrat ul-abror" dostonining o'n birinchi maqolati

		nutq)				haqida fikrlaringizni bayon qiling
17	O'zbek tili stilistikasi va nutq madaniyati	17. Vazifaviy uslublar deganda nimani tushunasiz? (uslubshunoslik, soha, vaziyat)	17. Ilmiy uslubning xos bo'lgan to'rt asosiy xususiyatlar haqida ma'lumot bering (uslubshunoslik, aniqlik, obyektivlik...)	17. Publitsistik uslub va uning bugungi kundagi rivoji haqida fikrlaringizni bayon qiling	17. So'zlashuv uslubi va uning leksikasidagi ikki asosiy qatlam haqida fikrlaringizni bayon qiling	17. Alisher Navoiyning "Hayrat ul-abror" dostonining o'n yettinchi maqolati haqida fikrlaringizni bayon qiling
18	O'zbek tili stilistikasi va nutq madaniyati	18. Nutq madaniyatining vazifaviy uslublarga ta'siri haqida fikrlaringizni bayon qiling (uslubshunoslik, nutqni tashkil qiluvchi qonuniyatlar)	18. O'zbek tilining rasmiy uslubi va unga xos xususiyatlar haqida ma'lumot bering (uslubshunoslik, qolip, me'yor)	18. Aniqlik, to'g'rilik, obyektivlik, mantiqiylik, qoliplilik singari xususiyatlar vazifaviy uslublarda qay tarzda namoyon bo'ladi?	18. Badiiy uslubning boshqa vazifaviy uslublardan farq qiluvchi jihatlarini tushuntirib bering.	18. Kaykovusning "Qobusnoma" asari 39 bob, "Dabirlik va kotiblik zikrida" haqida fikrlaringizni bayon qiling
19	Kitob tanlash – dunyoqarash, did va ruhiy ehtiyoj belgisi	Kitob o'qish mas'uliyati deganda nimani tushunasiz? (vaqt, mundarija, axborot, zavqlanish)	Har bir yaratilgan asar yangilikmi? (personaj, detal, individual yondashuv)	Badiiy matn tili deganda nimani tushunasiz?	Badiiy asardagi bosh qahramonning tashqi qiyofasi va ichki olami o'rtasidagi bog'liqlikni bir asar misolida tahlil qiling.	Sizga ma'qul bo'lgan qahramonning ichki olamini ochib berishga xizmat qilishi mumkin bo'lgan kalit so'zlarni sanang va izohlang.
20	Badiiy matnda kutilgan va kutilmagan detallar	Badiiy detal tushunchasiga izoh bering. (Detal, tipiklashtirish, badiiy detal, qahramon xarakteri)	Yozuvchilarning asarga detal tanlashdagi o'ziga xosligi haqida mulohaza yuriting. Fikringizni misollar bilan izohlang. (dunyoqarash, individuallik, umumiylik, did, zavq)	Badiiy detallarda tabiiylik va ishontirish omillari haqida mulohaza yuriting.	Abdulla Qahhorning "Bemor" hikoyasida o'tmish fozeasini ifodalagan detal qaysi. Uni atroflicha izohlang.	Abdulla Qahhor hikoyalaridan birini kutilgan va kutilmagan detallari asosida tahlil qiling
21	Tilning tasviriy vositalari	19. Tasviriy ifoda va ifoda tasvir vositalari tushunchalari haqida	19. Troplar-ma'naviy san'atlar haqida fikrlaringizni bayon	19. Ritorik so'roq va ritorik undov, takror, anafora, rifmalar matnda	19. Mubolag'a, litota, allegoriya, simvol va jonlantirish qanday	Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf – diniy notiqlik

		ma'lumot bering (tasviriy vosita, fonetik, leksik-frazeologik)	qiling. (trop, metonimiya, sifatlash)	nimaga xizmat qiladi?	vositalar hisoblanadi?	mahoratini misollar asosida tahlil qiling.
22	Tilning tasviriy vositalari	20. Metonimiya va sinekdoxa hodisalarini tushuntirib bering. (metonimiya, sinekdoxa, qayta nomlash)	20. Stilistik figura nima? (lafziy san'atlar, antiteza, oksyumoron va boshqalar)	20. Perifraz, ironiya, antifraza, sarkazm haqida fikrlaringizni bayon qiling.	20. Antiteza, oksyumoron, asyndeton, hodisalari badiiy nutqda qanday vazifalarni bajaradi?	Tursunoy Sodiqovanning nutqida sharqona odob masalalarining aks etishini sharhlang.
23	Tilning tasviriy vositalari	21. Doimiy epitetlar va bezak epitetlar haqida fikrlaringizni bayon qiling (epitet, xalq og'zaki ijodi)	21. Epitet nima? U haqida Faylasuf Kvintilianning fikrlarini ayting. (epitet, boyituvchi vosita, bezovchi vosita)	21. Ellips va jim qolish, alliteratsiya, parallelizm matnda nimaga xizmat qiladi?	21. Polisenditon, gradatsiya, diateza, paronomoziya hodisalari badiiy nutqda qanday vazifalarni bajaradi?	21. Abu Nasr Farobiyning "Fozil odamlar shahri" asarida "Inson nafs bo'laklari va uning quvvatlari haqida so'z" haqida fikrlaringizni bayon qiling
24	O'xshatish – obrazli tafakkur mahsuli.	O'xshatish nega obrazli tafakkur mahsuli sanaladi? (o'xshatish, qiyoslash, taqqoslash)	O'xshatishning lingvistik vositalari haqida ma'lumot bering. (leksik, grammatik, lisoniy manzara)	Badiiy uslubga xoslangan lingvistik vositalar haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring.	O'xshatishlarni yuzaga kelishidagi individuallikni qanday tushunasiz?	O'xshatish haqida R.Qo'ng'urov, N.Mahmudov, S.Karimov, Yo.Is'hoqovlarning fikriga munosabat bildiring.
25	Pedagogning nutqiy madaniyati. Istiqlol va o'zbek nutqi madaniyati.	Axloq, kasb axloqi, pedagogik axloq tushunchalari haqida fikrlaringizni bayon qiling.(axloq, kasb axloqi, pedagogik axloq)	Pedagogik muloqot tushunchasi haqida fikrlaringizni bayon qiling. (muloqot, pedagogik muloqot, fikriy aniqlik)	S.Xo'janazarova va M.Oripovalarning "O'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning zamonaviy asoslari" maqolasida pedagogik muloqotga tegishli	A.Xoliqovning "Pedagogik mahorat" o'quv qo'llanmasida pedagogik muloqotga tegishli qanday ma'lumotlar keltirilgan?	Deyl Karnegi va uning notiqlik san'ati haqidagi qarashlarini izohlang.

				qanday ma`lumotlar keltirilgan?		
26	Pedagogning nutqiy madaniyati. Istiqlool va o`zbek nutqi madaniyati.	23. Pedagog muloqotida nutq madaniyati va notiqlik san`atining tutgan o`rni haqida fikrlaringizni bayon qiling. (muloqot, pedagogik muloqot, fikriy aniqlik, notiqlik, savodxonlik)	23. M.Hamdamovanning “Pedagogning kasbiy rivojlanishi pog`onalari. O`qituvchining pedagogik mahorati va kompetentligi” maqolasida qanday fikrlar keltirilgan? (pedagogic mahorat, bilim, ko`nikma, malaka)	23. 2019-yil 21-oktabr O`zbek tiliga davlar tili maqomi berilganligining 30 yilligida Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning fikrlarini ayting, va ushbu fikrlarga o`z munosabatingizni bildiring	23. Prof. N.Mahmudov nutq rasoligi uchun o`qituvchi qanday omillarga etibor qaratishi lozimligini aytgan?	23. Alisher Navoiyning “Meni men istagan o`z suhbatig`a arjumand etmas” g`azalini ifodali qilib yoddan ayting.
27	Pedagogning nutqiy madaniyati. Istiqlool va o`zbek nutqi madaniyati.	24. Mamlakatimizda mustaqillik arafasi va mustaqillikning ilk davridagi til siyosati haqida fikrlaringizni bayon qiling. (til siyosati, davlat tili)	24. Globallashuv va til siyosatining ayrim masalalari haqida fikrlaringizni bayon qiling. (globallashuv, tillarning yiriklashuvi, tillarning yo`qolish xavfi)	24. Birinchi Prezidentimiz I.A.Karimovning O`zbek tili haqida fikrlarini ayting va ushbu fikrlarga o`z munosabatingizni bildiring	24. Yangilanayotgan O`zbekiston sharoitida til siyosati haqida fikrlaringizni bayon qiling.	Aristotelning notiqlik san`ati ta`limoti haqida ma`lumot bering.
28	Aruz she`r tizimidagi matnlarni badiiy o`qish.	27. Aruz she`r tizimidagi matnlarni badiiy o`qishga tayyorlash haqida fikrlaringizni bayon qiling. (she`riy vaznlar, aruz vazni, hijo)	27. Aruz she`r tizimidagi matnlarga xos bo`lgan xususiyatlar haqida fikrlaringizni bayon qiling. (ritm, ohang,bayt, band)	27. Aruz atamasining kelib chiqishi haqidagi ma`lumotlarni ayting.	27. O`zbek adabiyotida aruz vazni va uning o`rganilishi haqida ma`lumot bering. Olimlarning ilmiy ishlariga misollar keltiring.	27. Lutfiyning “Meni shaydo qiladurg`on bu ko`nguldur,bu ko`ngul,” gazalini ifodali qilib yoddan ayting.
29	Adabiy til me`yorlari va nutq madaniyati	29. Dialektizmlar va varvarizmlar haqida ma`lumot bering. Misollar keltiring (sheva, dialekt, kelgindi so`zlar)	29. Nutqning ta`sirchanligi haqida ma`lumot bering. Misollar keltiring (komunikativlik, ta`sirchanlik)	29. Badiiy adabiyotda Abdulla Qahhor detallari haqida ma`lumot bering. Misollar keltiring.	29. Leksik me`yorlar haqida ma`lumot bering. Misollar keltiring.	29. Usmon Azimning “Grafika” she`rini ifodali qilib yoddan ayting.
30	Adabiy til me`yorlari va nutq	30. Kanselyarizm deb ataladigan rasmiy-	30. Nutq texnikasi ko`rinishlari haqida	30. A.Navoiyning nutq odobi haqidagi qarashlari	30. Morfologik me`yor haqida ma`lumot	30. Usmon Azimning

	madaniyati	idoraviy uslubga xos bo'lgan so'zlar haqida ma'lumot bering. Misollar keltiring (uslubiyat, rasmiy uslub, kanselyarizm)	ma'lumot bering. Misollar keltiring (nutq, texnika, lingvistika)	haqida ma'lumot bering.	bering. Misollar keltiring.	“To'rtburchak dunyoni devorga osdim” she'rini ifodali qilib yoddan ayting.
--	------------	---	---	-------------------------	-----------------------------	--